

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2022-01-27 Nr. 4D-2021/1-1405
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2021-11-19 gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – ir Kalėjų departamentas arba KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su galimai netinkamu kreipimusi nagrinėjimu ir prašomos informacijos nepateikimu (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, Pareiškėjas rašo:

„[...] prašiau KD atstovų kai buvo atvykę į Marijampolės PN [Marijampolės pataisos namai] 2021-10-06 išsaugoti vaizdo įrašus registratoriumi nufilmuotus, nes kalinimo sąlygos buvo akivaizdžiai pažeidžiamos [...].

[...] prašiau savo prašyme 2021-10-06 KD kad išsaugotų vaizdo įrašą, [...] tačiau gavęs atsakymą iš KD 2021-11-10 Nr. 2S-3946 [...], kad vaizdo įrašas yra sunaikinamas ir negali būti saugomas. [...]“ (šių ir kitų citatų kalba netaisyta).“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti jo Skundo aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius, gavęs Pareiškėjo Skundą, 2021-11-23 raštu Nr. 4D-2021/1-1405/3D-2650 kreipėsi į KD administraciją, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2021-12-07 gautas KD administracijos 2021-12-07 raštas Nr. 1S-4048; rašte ir jo prieduose nurodoma:

4.1. „[...] Kalėjų departamente 2021-10-14 gautas pareiškėjo 2021-10-06 prašymas. Atsakymas į pareiškėjo prašymą pateiktas Kalėjų departamento 2021-11-10 raštu Nr. 2S-3944 „Dėl prašymo nagrinėjimo“. [...]“;

4.2. prie šio rašto Seimo kontrolieriui buvo pateikta Pareiškėjo 2021-10-06 prašymo, adresuoto KD (KD gautas ir užregistruotas 2021-10-14, Nr. 2G-3965), kopija; jame Pareiškėjas prašė KD išsaugoti vaizdo įrašą, kuriame KD pareigūnai, 2021-10-06 atlikę patikrinimą Marijampolės pataisos namuose, galimai užfiksavo nuteistųjų netinkamas gyvenimo sąlygas.

Taip pat buvo pateiktas ir KD 2021-11-10 parengtas atsakymas Nr. 2S-3944 (kopija), kuriame nurodyta:

„[...] Informuojame, kad Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 18 str. nustatyta: „Vaizdo duomenų tvarkymas turi būti nustatytas duomenų valdytojo patvirtintame rašytiniame dokumente, kuriame yra nurodomas vaizdo stebėjimo tikslas ir apimtis, vaizdo duomenų saugojimo terminas, priėjimo prie tvarkomų vaizdo duomenų sąlygos, šių duomenų naikavimo sąlygos ir tvarka bei nustatyti kiti reikalavimai teisėtam vaizdo duomenų tvarkymui“. Vaizdo įrašai negali būti saugomi neribotą laiką.

Pažymime, kad vaizdo registatoriai yra techninė priemonė, naudojama siekiant užtikrinti laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų nuolatinę elgesio kontrolę bei vykdyti nuteistųjų nusikalstamų veiklų prevenciją. Vaizdo registatoriumi nufilmuota medžiaga yra papildoma tarnybinė medžiaga ir skirta tarnybiniam naudojimui. Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad jei vaizdo registatoriaus filmavimo metu nebūna užfiksuota jokių padarytų teisės pažeidimų, vadovaujantis tarnybinių vaizdo registatorių naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2021 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. V-43 „Dėl tarnybinių vaizdo registatorių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 16 punktu, vaizdo įrašas yra sunaikinamas.

Taip pat pažymime, kad Kalėjimų departamento atstovai iš tiesų 2021-10-06 lankėsi Marijampolės pataisos namuose. Apsilankymo tikslas – budinčiosios pamainos darbo drausmės ir darbo organizavimo patikrinimas. Patikrinimo metu taip pat buvo bendrauta ir su nuteistaisiais. Visa informacija, susijusi su nuteistųjų nusiskundimais dėl buitinių sąlygų gerinimo bei teisės aktų aiškinimo, buvo perduota Marijampolės PN administracijai bei atsakingiems Kalėjimų departamento pareigūnams. [...].“

5. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. XIV-719 Erika Leonaitė paskirta Seimo kontroliere valstybės institucijų ir įstaigų pareigūnų veiklai tirti, tuomečio Seimo kontrolieriaus pradėtą tyrimą dėl Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių atliko ir tyrimo išvadas dėl jo teikia Seimo kontrolierė Erika Leonaitė.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAJ):

- 3 straipsnis. *Viešojo administravimo principai* – „5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; 10) proporcingumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus; [...].“;

- 11 straipsnis. *Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama ir – Taisyklės):

- 25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

- 35 punktas – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą

suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

- 38 punktas – „Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. Persiunčiant prašymą ar skundą nagrinėti kitai kompetentingai institucijai ir informuojant apie tai asmenį ar jo atstovą, pranešime asmeniui nurodyti minėtos apskundimo tvarkos nereikia.“

8. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2021 m. vasario 3 d. įsakymo Nr. V-43 „Dėl Tarnybinių vaizdo registratorių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau vadinama – Aprašas):

- 16 punktas – „Atsakingas pareigūnas, gautą vaizdo registratoriuose įrašytą vaizdo medžiagą saugo 10 darbo dienų, negavęs informacijos dėl konkretaus vaizdo įrašo tolimesnio išsaugojimo – ją sunaikina“;

- 18 punktas – „Jeigu vaizdo įrašas gali turėti reikšmės nagrinėjant suimtojo (nuteistojo) skundą dėl įstaigos vadovo priimto administracinio sprendimo, jis saugomas iki institucijos ar pareigūno, nagrinėjančio skundą, sprendimo priėmimo pabaigos. Esant institucijos ar pataisos pareigūno, nagrinėjančio skundą, prašymui, vaizdo įrašo kopija perduodama skundą nagrinėjančiai institucijai ar pataisos pareigūnui.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

9. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011).“

10. LVAT 2016 m. birželio 1 d. praktikos, taikant VAI normas, apibendrinime yra nurodęs:

„Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą [...]. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai [...].“

Tyrimo išvados

11. Skunde rašoma, kad Pareiškėjas kreipėsi į Kalėjimų departamentą su 2021-10-06 prašymu dėl vaizdo įrašo, kuriame KD pareigūnai, atlikę patikrinimą Marijampolės pataisos namuose, galimai užfiksavo nuteistųjų netinkamas gyvenimo sąlygas, išsaugojimo. Pareiškėjas pranešė, kad su šia vaizdo medžiaga ketina kreiptis į teismą.

12. Nagrinėdamas pareiškėjų skundus KD, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAI ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas.

Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 10 punktas), tarp jų, ir nuostatų, susijusių su prašymų nagrinėjimu iš esmės.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 6 ir 7 punktai), atsakymus į prašymus viešojo administravimo subjektas (šiuo atveju – KD) parengia atsižvelgdamas į jo turinį, t. y., į prašymą suteikti administracinę paslaugą (išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą) atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į kitus prašymus atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.

Pažymėtina, kad atsakymus į gautus prašymus viešojo administravimo subjektas turi pateikti per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos.

13. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas su 2021-10-06 prašymu kreipėsi į KD (KD gautas ir užregistruotas 2021-10-14, Nr. 2G-3965), jame prašė išsaugoti vaizdo įrašą, kuriame KD pareigūnai, 2021-10-06 atlikę patikrinimą Marijampolės pataisos namuose, galimai užfiksavo nuteistųjų netinkamas gyvenimo sąlygas. KD pateikė Pareiškėjui 2021-11-10 atsakymą Nr. 2S-3944, kuriame atkreipė Pareiškėjo dėmesį į tai, kad KD apsilankymo tikslas buvo – budinčiosios pamainos darbo drausmės ir darbo organizavimo patikrinimas. Taip pat pareigūnai informavo, kad, vadovaujantis Aprašu, minėtas vaizdo įrašas buvo sunaikintas, nes nebuvo užfiksuota jokių teisės pažeidimų. KD pareigūnai taip pat informavo Pareiškėją, kad minėto patikrinimo metu bendravo su nuteistaisiais ir visą informaciją apie nusiskundimus dėl galimai netinkamų buitinių sąlygų perdavė Marijampolės pataisos namų administracijai.

Laikantis VAI įtvirtinto išsamumo principo – viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes. Taigi, viešojo administravimo subjektai, rengdami atsakymus, privalo

įvertinti pareiškėjo prašymo turinį ir pateikti teisės aktų nuostatomis pagrįstą, aiškų ir argumentuotą atsakymą, kuriame būtų atsakyta į visus keliamus klausimus, o jei prašoma informacija nepateikiama, turi būti nurodytos priežastys, kodėl tai negali būti padaryta.

Pirmiau pateikta informacija neabejotinai patvirtina, kad KD pareigūnų apsilankymo tikslas buvo patikrinti budinčios pamainos darbo organizavimą, o ne kalinamųjų buities sąlygas. KD atvykimo tikslas nebuvo susijęs su Pareiškėjo konkretaus skundo dėl buities sąlygų tyrimu, todėl akivaizdu, kad ir vaizdo registratoriumi užfiksuota medžiaga galimai buvo nesusijusi su buities sąlygų tikrinimu ir vadovaujantis Aprašu nebuvo išsaugota.

Seimo kontrolieriui įvertinus KD Pareiškėjui pateiktą atsakymą, konstatuotina, jog atsakymas pateiktas vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, Pareiškėjui paaiškinant KD pareigūnų vizito tikslą ir informuojant, kad minėta vaizdo medžiaga negalėjo būti išsaugota, nes joje nebuvo užfiksuota teisės aktų pažeidimų, ir jau yra sunaikinta, taip pat papildomai atkreiptas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad, KD pareigūnams pakalbėjus su nuteistaisiais, informacija apie jų nusiskundimus perduota Marijampolės pataisos namų administracijai.

Atsakymas Pareiškėjui pateiktas nepažeidžiant nustatyto 20 darbo dienų termino, tinkamai nurodyta apskundimo tvarka.

14. Atsižvelgiant į tai konstatuotina, jog KD pareigūnai, nagrinėdami Pareiškėjo 2021-10-06 prašymą, tinkamai įvertino visas aplinkybes, tinkamai nurodė priežastis, dėl kurių KD pareigūnų vizito metu filmuota vaizdo medžiaga nebuvo pateikta, Pareiškėjui pateiktas jo kreipimosi turinį atitinkantis atsakymas, Skundas dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu prašymo nagrinėjimu, pripažįstamas nepagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su netinkamu 2021-10-06 prašymo nagrinėjimu ir prašomos informacijos nepateikimu, atmesti.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė